

Høstgudstjeneste med flot pyntet kirke
– Se side 16

Sommerlandet og Helnæs
Er der et fællesskab?
– Se side 6

Byvandring på Helnæs

Foto: pd

Lokalarkivet, ved Anne Hansen, havde inviteret til en vandring gennem Helnæs By den 28. august, for at give interesserede et indblik i de særlige træk, som har betydet, at halvøen Helnæs er udpeget som bevaringsværdigt kulturmiljø. Ca. 30 fulgte - trods truende bygeskyer.

KULTURMILJØER af Poul Dreisler

I rapporten, der er udarbejdet om særlige kulturmiljøer i Assens Kommune (se faktaboks), er der anført 102 miljøer som efter nærmere granskning er blevet til 33, som skal udgøre

grundlaget for det fortsatte arbejde. Heriblandt har man anset Helnæs som værdig til at komme med i sin helhed med følgende begrundelse. "Adskillige interessante gårde, kro, højskole, mejeri. Dertil meget flotte stendiger. Udenfor byen, blandt andet den indvundne Made,

Helnæs Fyr fra 1901 og fiskerleje. Stemningsfuldt og egenartet miljø i betagende landskab. Området er udpeget på baggrund af den ret velbevarede struktur, de væsentlige bygningskul-

Læs mere på side 4 ►

Helnæs Kro
VÆRD AT KØRE EFTER

Bordbestilling
kan ske på **64 77 13 41**

www.helnaeskro.dk

TØJ, SMYKKER & BRUGSKUNST

PLUMS GAARD - ØSTERGADE 38 - ASSENS
TEL. 6471 1004
WWW.LIVLAWAETZ.DK

**Helnæs
Antik**

Vi har møbler,
belysning, glas o.m.a.
Tlf. 64 77 14 85

Indhold

Kulturmiljøer side 4

Byvandring på Helnæs

Lokalarkivet, ved Anne Hansen, havde inviteret til en vandring gennem Helnæs By, idet hele halvøen Helnæs er udpeget som bevaringsværdigt kulturmiljø. Ca. 30 fulgte - trods truende bygeskyer.

Fælles udfordringer side 6

Hvad betyder Helnæs for sommerhusområdet og omvendt?

Fælles udfordringer side 7

Helnæs Sommerland og Helnæs

Lukker vi os om os selv, eller har vi brug for et fællesskab?

Musik- og Kultur side 8

Nye toner i Helnæs Kultur- og Musikforening

Koncertsæsonen er slut. HP har bedt formanden for Kultur- og Musikforeningen, Marianne Therp, om at fortælle lidt om, hvordan den er gået og planer for den nye sæson.

Deltidsboere side 9

Helnæsboere på deltid

1.januar 1998 skiftede træhuset på Stævnevej 22a ejere. Det blev overtaget af Michael og Lotte Rønsholt fra Odense.

Landsbyen VI side 10

Helnæs fra år 1100 til 1600

Temaet om Helnæs, oprindelse og udvikling, handler i denne artikel om en tidsperiode, vi ikke ved så meget om.

REDAKTIONELT: FEJL I KONKURRENCE OM RUNERNE

Konkurrencen om at oversætte runerne på stenen, blev ikke nogen stor succes. Kun to læsere indsendte løsninger, der begge var forkerte. Beklageligvis var opgaven gjort sværere end det var meningen. Alle bogstaver er malet sorte, undtaget det sidste bogstav i 4. ord. Der er 5 bogstaver i dette ord. Derfor gentager vi opgaven og afleveres løsningen senest 31. oktober deltager man i en ny lodtrækning om en hel flaske Gl. Dansk.

Se side 15, hvor teksten er skrevet af fra stenen og hvor også ordbogen er gengivet.

GOD FORNØJELSE – endnu engang

HELNÆSPOSTEN

UAFHÆNGIG AF POLITISKE, ØKONOMISKE OG FORENINGSMÆSSIGE INTERESSER
RYET 22 · HELNÆS · 5631 EBBERUP · TLF. 64 77 12 72 · MOBIL 24 82 25 30
E-MAIL: DREISLER@MAIL.DK · WWW.HELNÆSPOSTEN.DK

HELNÆSPOSTEN UDKOMMER HVER MÅNED. OPLAG 300 EKSP. OMDELES GRATIS
TIL SAMTLIGE HUSSTANDE PÅ HELNÆS OG I SOMMERHUSOMRÅDET. SÆLGES I
ABONNEMENT OG LØSSALG (SPAR, EBBERUP)

UDGIVER: HELNÆSPOSTEN (SELVEJENDE)

REDAKTION: POUL DREISLER (ANSV.)

REDAKTIONSUDVALG: ANNE K. HANSEN, ANDERS LYNG, ANDERS L. RASMUSSEN,
SUSANNE B. SØRENSEN, MARIANNE S. THERP, HELLE BLUME ANDRESEN

FOTO: HELLE BLUME ANDRESEN
GRAFISK TILRETTELÆGGELSE: HELNÆSHUS GRAFISK
WEBMASTER: PALLE HERMANSEN

DISTRIBUTION: NIELS ELLEBÆK, HELLE BLUME ANDRESEN, SUSANNE B. SØRENSEN,
PIE BAUER

ANNONCER: NYTEGNING OG ADMINISTRATION SAMT ABONNEMENTER:
ULLA DREISLER TLF. 64 77 12 72 / 24 82 25 30 · E-MAIL: DREISLER@MAIL.DK

ÅRSABONNEMENT: KR. 375,- INCL. FORSENDELSE

LEDER

Højskolen – en udfordring, der skal lykkes

På side 3 er aftrykt en pressemeddelelse, udsendt af formanden for bestyrelsen for skolekredsen for Højskolen på Helnæs, pastor Anders Lundbeck Rasmussen, der forklarer, at højskolen er i en kritisk situation. Forstanderen siden 1. februar i år, Christian Falk Rønne, har jf. meddelelsen ”valgt at sige sin stilling op”. Det nævnes, at ”vores økonomi samtidig også kunne være bedre”, dog har man indfriet budgettets krav om et elevtal, der økonomisk er til at leve med. Som konsekvens af disse manglende forudsætninger for højskolens virksomhed, ingen forstander og svag økonomi, har bestyrelsen besluttet at indkalde til et fællesmøde, hvor ikke alene skolekredsen inviteres, også alle ansatte, Helnæsboere og andre med interesse for højskolen. En skolekreds kan definere sig meget forskelligt, f.eks. skriver Askov Skolekreds, ”at den anser det for sin væsentligste opgave at medvirke til at fremme samspillet mellem på den ene side Askov Højskole [og Efterskole], og på den anden side befolkningen, både lokalt og i hele landet”. Og forklarer sig med ”Vi betragter os i skolekredsen, som et ideforum for Askov Højskole [og Efterskole]. Vi søger at opsamle ideer og strømninger i samfundet og er med i diskussionen om, i hvilken retning begge skoler skal udvikle sig - både sammen og hver for sig”. Et sådant fællesmøde her på Helnæs er en nyskabelse, der ikke er set siden højskolens første forsøg på at komme i gang. Det er i en krisetid, man skal stå sammen om de værdier, man ønsker at bevare og udvikle, derfor må denne brede appel til offentligheden betyde ønsket om hjælp til en ny start på at få skabt et bæredygtigt grundlag for en institution, som Helnæs ikke kan undvære. Der må skabes en villighed til at støtte og hjælpe og en adgang til at medvirke positivt og konstruktivt i en ”ny begyndelse”, som også kan omfatte materielle forbedringer. Det er ikke ubekendt, at HelnæsPosten har hentet meget af sin inspiration og stof i højskolemiljøet, hvilket ikke alene er udtryk for en forundring for de energier og ressourcer, Højskolen rummer og som dens aktiviteter formidler, men som også er et udtryk for beundring for, hvad der kan skabes af de, der søger til skolen med national, international eller global baggrund. Skolen bliver på den måde en smeltedigel for skabelse af ”livsduelighed” for mange mennesker i deres omgivelser. Vi skrev i lederen i HP nr. 3: ”Det er et privilegium at have denne institution i vort lille samfund”. Og vi fortsatte med at fortælle om højskolens virksomhed både gennem elever ”der kom til at turde” og om lærere, der drog ud i verdens afkroge for at udvikle og støtte frie skolars overlevelse, baseret på egne eller indsamlede midler. Det var i Bangladesh og Etiopien. Når det kan lade sig gøre sådanne steder, kan det også på Helnæs. Højskolen på Helnæs er en udfordring, der skal lykkes. Skal begrebet fællesskab have mening, må det være at hjælpe højskolen igennem krisen.

pd

Helnæs Mølle
NATURSKOLE FRILUFTSGÅRD

Lejre · Friluftaktiviteter for både børn og voksne
Naturvejledning · Kursusvirksomhed · Kanoudejlning

Tlf. 64 72 32 17 · www.helnaesmoelle.dk

Højskolen på Helnæs

foto: hba

PRESSEMEDDELELSE VEDR. HØJSKOLEN PÅ HELNÆS

Vores forstander Christian Falk Rønne har, med virkning fra udgangen af oktober, valgt at sige sin stilling op, hvilket bestyrelsen beklager. Christian holder i øjeblikket efter eget ønske den ferie, som han har til gode. Bestyrelsen har derfor besluttet midlertidigt at konstituere Helle Blume Andresen i stillingen som forstander. Helle er tidligere forstander på Engelsholm højskole, og tidligere lærer på Helnæs højskole, så hun kender skolen og personalet godt og hun har tilbudt at hjælpe os, indtil vi kan have en ny forstander på plads. På skolens efterårshold har vi i skrivende stund 24 elever, ud af de 25 vi har budgetteret med.

Da vi skal ansætte en ny forstander og vores økonomi samtidig også kunne være bedre, har bestyrelsen besluttet at sammenkalde skolekredsen, og indbyde skolens ansatte, Helnæsboere og andre med interesse for højskolen til møde.

Mandag den 17. oktober kl. 19.30

På mødet vil bestyrelsen orientere om situationen og svare på eventuelle spørgsmål.

Program:

1. Velkomst og orientering, ved bestyrelsens formand, Sognepræst Anders Lundbeck Rasmussen
2. Orientering om højskolens økonomi, ved næstformand, Direktør, Cand. polit., Jens Poulsen
3. Diskussion og ideudveksling om højskolens fremtid. Bestyrelsesmedlem, Formand for Efterskoleforeningen, Troels Borring leder processen.

På bestyrelsens vegne
Anders Lundbeck Rasmussen, formand

T Vestfyns
Ømmerforretning A/S

Løimarksvej 3 • 5610 Assens • Tlf. 64 71 19 09

Biltlf. 24 24 30 30 • www.vtf.dk • e-mail: vtf@vtf.dk

PASTORENS KLUMME Anders Lundbeck Rasmussen

Kreditor eller Debitor

Forfatteren C. S. Lewis siger et sted: ”I gammel tid nærmede mennesket sig Gud eller guderne, som den anklagede nærmede sig sin dommer. For det moderne menneske er rollerne byttet om, her er mennesket dommeren, og Gud på anklagebænken.”

Vi moderne mennesker mener nemlig ikke at vi skylder Gud noget. Gud skylder os noget, og Han må vise, hvad Han har at tilbyde, hvis Han altså overhovedet findes. Men spørgsmålet er, om man kan nærme sig Gud på den måde, som en forbruger, der overvejer, at købe en vare eller lade være?

Når der sker noget ondt i verden er det måske meget forståeligt, at vi sætter Gud på anklagebænken, og spørger: Hvorfor tillader Gud det onde? Især hvis vi selv bliver ramt af noget, der gør ondt – tab og lidelse f.eks. Hvorfor tillader Gud det onde? Det spørgsmål kan vi ikke svare på. Det kan kun Gud selv. Vi ved det ikke. Men vi ved, at kristendommens omdrejningspunkt er et lidende menneske. En lidende kærlighed, som er verdens Frelser.

En ting er, at vi kræver Gud til regnskab. Men det er værre, hvis vi får den samme holdning over for livet. Hvis vi står overfor tilværelsen med en regning på det,

vi har til gode, og tænker: Livet skylder mig det ene eller det andet. For så kommer vi til at leve med opmærksomheden på det vi ikke har og på det som vi ikke er. I stedet for på alt det vi har, og alt det vi er.

Altså. Den ene mulighed er: Jeg er en kreditor over for livet. En der har noget til gode og som kan tillade mig at blive krænkert, hvis jeg ikke får det som jeg vil, og mener at have ret til. Så kommer jeg til at leve i en tilstand af vedvarende utilfredshed med opmærksomheden på alt det jeg ikke har og på det som jeg ikke er.

Den anden mulighed er: Jeg er en debitor over for livet. En som skylder alting væk og ingenting har til gode. Der er en afgørende forskel. For hvis jeg egentlig ikke har noget til gode, så er alt det jeg har, og alt det jeg er, og alt hvad jeg får, en gave, som jeg kan glæde mig over og sige tak for. Og måske kan glæden og taknemligheden så også komme til at smitte af på mine medmennesker.

PETSHOP:

Kvalitetsfoder til katte, hunde, heste, marsvin og kaniner

ASSENS DYREKLINIK

Mette og Morten Mortensen
Torø Huse Vej 10 • 5610 Assens
Tlf. 64 71 33 33
www.assensdyreklunik.dk

Aut. El-installatør
John Pedersen A/S
 Melvej 8 - 5610 Assens
 Tlf. 64 71 14 14
www.jp-assens.dk

HELNÆSHUS

Grafisk

Mangler du en folder, brochure eller et nyt visitkort, så få et uforpligtende tilbud.

■ ■ www.helnaeshus.dk

Hammer Hansen

ALT TIL KONTORET

LÆDERVARER
 OG HOBBYARTIKLER

AFDELINGEN I ASSENS
 ØSTERGADE 2
 5610 ASSENS

TLF. 64 71 24 12

GRÆSSET VOKSER STADIG

Byt din gamle plæneklipper til en kvalitets plæneklipper som holder år efter år

VI GIVER
Kr. 800,-
 for din brugte
 plæneklipper
 ved køb af
 LB 48 V

HUSQVARNA LB 48 V

BioClip - sideudkast - variabel kørehastighed
 48 cm klippebredde. B&S 650 serie motor
 Vejl. udsalgspris Kr. 3.495,-

Byttepris **Kr. 2.695,-**

www.husqvarna.dk

KN-teknik
www.kn-teknik.dk

Have, skov & park

Industrivej 2-4, Nr Broby, 5672 Broby. 62632930

Fortsat fra forsiden

turelle interesser samt de kulturhistoriske interesser der knytter sig til de mange enkeltelementer i miljøet.”

Byvandringen

Arrangøren, Anne Hansen, havde allieret sig med medlem af rapportens følgegruppe, arkitekt Steen Kjær, der repræsenterer Landdistriktsrådet, hvor han er formand, og som den, der kunne pege på noget af det, som var grundlaget for udpegningen af Helnæs. Vejret var ikke det bedste, men ca. 30 personer var mødt frem ved Højskolen, som var det første af tre landsbymiljøer, Anne Hansen havde valgt ud. Udover højskolen med omgivelser (bymidten), havde Anne udvalgt området ved Stævnen/Stævnevej og enkelte bygninger på Bøgeskovsvej. Undervejs blev der serveret kaffe i borgerhuset. For den indviede i Helnæs' historie giver en sådan vandring anledning til at pege på mangt og meget. Her vil vi gengive, hvad pladsen giver mulighed for og håbe på mange senere anledninger til fordybelse.

Bymidten

Placerer man sig i 'helikopteren' over bymidten, skoleområdet, ville man her kunne se tre steder, hvorfra gårde er flyttet ud. Stormgåden blev til Abkjeldsgaard, og flyttet ud i 1783 og lidt længere mod nord lå den gård, der blev til Rørmosegaard, udflyttet i 1780 og overfor lå Holmegaard indtil den efter en brand i 1832 flyttede ud på Hegningen. På den måde bliver der plads til, at et antal mindre huse efterhånden kunne placeres langs Byvejen, og da Stormgårdens bygninger endelig faldt sammen, efter den havde været aftægtsbolig og fattighus, kunne en nybygget skole tages i brug i 1853. Skolen blev nedlagt

i 1990 efter at elevtallet var faldet drastisk og de større børn sendtes i skole i Eberup og Assens. I 1993 slog idéen om en højskole i bygningerne rod og blev til virkelighed. Stående ved højskolens indkørsel fortæller Anne om de huse, vi kan se ved Byvejen.

Husene i bymidten

Helnæs Byvej nr. 61, det nærmeste hus, vi kan se, har været bolig og aftægtsbolig for lærer Carsten Runge. Huset blev bygget til ham og hans hustru, og efter deres død, boede en datter på 1. etage. Hun var småbørnslærer. I lejligheden nedeunder blev der etableret telefoncentral og flere familier boede der senere, inden det blev erhvervet som feriehus for en 'Helnæs-dreng' og hans familie. Huset ved siden af, kalder Anne jordemoderhuset, her boede for ca. 80 år siden den sidste jordemoder på Helnæs. Før hende, havde amtet opført et lille hus, nr. 52, (i svinget overfor Østergård) som bolig for en jordemor. Senere husede stedet en dame, der udførte finere fransk vask og strygning. Højskolen har udvidet sit territorium ved opkøb og leje af fire huse i 'midtbyen'. Bl.a. nr. 58, hvor der har været Tatol (datidens Føtex i miniformat, idet man her handlede med både fødevarer, tekstil, isenkram o.m.a.). Købmanden og hans kone var også frisører, fortæller Anne os. Ofte måtte købmanden betjene kunder i butikken mens han havde folk i frisørstolen. En dag, det havde taget rigeligt lang tid i butikken, spurgte kunden i stolen sarkastisk: "Du ka' vel nå å' hol' det nee'?"

Om det nærmeste hus, (nr. 56), lejet af højskolen, fortæller Anne, at det blev bygget til bolig for en sygeplejerske ved navn Hulda. Der var ikke indlagt vand, som måtte hentes på skolen. Her

Gl. Bageri

foto: arkiv

skulle også al vask foregå. Hun var, da hun tiltrådte, enke med 4 børn og cyklede rundt på øen og assisterede med det, vi i dag vil kalde hjemmepleje. Hun havde dog det problem, at hun frøs om benene, når hun cyklede ud i alt slags vej. For at holde varmen havde hun forlænget benene på sine permissioner (underbukser med lodden vrang), men dem forbød lærerens kone hende at hænge op på skolens matrikel.

Stævnen

Inden vi når hen til Stævnen, slår selskabet et smut indenom det lille stråtekte hus mellem Søgård og Stensgård (se forsiden). Det hus kalder Anne Skalleskomagerens hus. Navnet kommer rimeligvis efter, at en skomager har boet der. Udover lapperiet har han også ernæret sig ved at grave muslingeskaller op på madden for at sælge dem til folk med hønsegård. Kalk er godt for høns. Selvom huset kunne være interessant nok at fortælle om, er det haven, som er interessant her. Hver en cm² er udnyttet til beplantning eller lækrog. De spændende spørgsmål er, hvorfor ligger det hus her? Hvornår er det bygget? og hvem har oprindeligt boet her?

Stævnen og Stævnevej er

ligeledes en lang historie, hvor der må vælges. Anne peger på to mindre sten, som græsset næsten skjuler. Det er mindesmærket for Sønderjyllands genforening med Danmark i 1920. Helnæs havde jo haft nærmeste adgang til udlandet siden 1864 på den anden side af bæltet.

Vi hører om Det gl. Bageri, som blev bygget i 1865 som forsamlingshus på 1. sal og forretningslokale nedenunder. Her har været flere forskellige erhverv, den sidste var en ægte håndværksbager, som lukkede 1972.

Brugsen, det tidligere posthus på Stævnevej nr. 2, smedefamilien Boes virksomhed, præstegårdens historie blev gennemgået, alle steder med spændende detaljer og særpræg, som fortjener omtale i betydeligt større omfang, end der her er plads til.

Bøgeskovsvej

Her havde Anne valgt, at vi kiggede indenfor hos Helnæs Antik og sluttede runden af hos Hanne og Niels Ellebæk, primært for at se ændringen af et arbejderhus til ny bolig for ejerne, og den nyanlagte have, efter salget af den store landbrugsejendom Gudmundsdal til staten (Naturstyrelsen).

Anders Sørensen fortalte om ejendommen, som han og Susanne erhvervede i

1975. De, der havde boet der tidligere, havde gradvist solgt jorden fra. Ingen vidste præcis hvornår den gamle gård er bygget, men i alle papirer står 1777, idet en ombygning begyndte, i 1977, og på kommunens spørgsmål om ejendommens alder var svaret, omkring et par hundrede år, og sådan blev det til 1777. Gårdens brug som antikforretning har betydet, at ejerne har vedligeholdt og moderniseret ejendommen indenfor de oprindelige rammer. Den må derfor siges, at være lige i øjet på det ønske, der er formålet med kulturmiljøarbejdet, at være et minde om en svunden tids byggeskik i et velbevaret miljø fra fortiden.

Den sidste ejendom på turen er, ikke længere et arbejderhus tilhørende Gudmundsdal. I forbindelse med ejernes salg af gården, er huset blevet stuehus til et mindre nyoprettet landbrug på 17 tdr. land. Ejerne fortæller om huset, at det har været opdelt i to lejligheder, hvor der i den ene på et tidspunkt boede en familie med 10 børn. Nu er det hele bygget om til 240 m² bolig for to personer. Desuden er opført garage og redskabsrum og stedet har således fået en ganske anden betydning end det oprindeligt havde.

Regn som afslutning

Under dette sidste besøg og netop som det skulle af-

sluttes, væltede en voldsom byge over de mange, der havde været med rundt på turen. Alle søgte ly og enedes om, at det havde været en god tur, hvor der blev peget på mange ting og hvor man klart fornemmede, at der var meget mere at fortælle om, end det havde været muligt for de medvirkende. Anne Hansen, som havde taget initiativet til denne rundtur i det vejrmæssigt ustabile sommervejr, fortjener megen anerkendelse for initiativet og må givetvis se hen til, at behovet for andre ture, kan være vakt. Ture, som lokalarkivet kan medvirke til at formidle, og dermed opfylde, som en af de mange hensigter med kulturmiljøscreeningen.

FAKTABOKS:

Rapporten:

”Kulturmiljøscreening i Assens Kommune, 2008
Bevaringsværdige kulturmiljøer i Assens Kommune”

Kan downloades fra
www.assens.dk

Hvad er et bevaringsværdigt kulturmiljø?

”Et bevaringsværdigt kulturmiljø defineres som: ”Et geografisk afgrænset område, som ved sin fysiske fremtræden afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling”.

Helnæs Antik

Foto: hba

Hvad betyder Helnæs for sommerhusområdet og omvendt?

En samtale mellem HP og formanden for Sommerlandets Grundejerforening, har affødt nedenstående betragtninger, som vi har valgt at bringe hver for sig. Ikke fordi vi er uenige, men for at lægge et spor og et håb om, at flere vil melde sig ind i samtalen med konstruktive synspunkter og meninger.

FÆLLES UDFORDRINGER

af Poul Dreisler

For to år siden kunne man læse en artikel i HP nr. 10, 'Sommerlandet, en ø på øen'? Den handlede om kontakten mellem sommerhusboere og fastboende. Er der et behov, lød det dengang? Og i givet fald hvorfor og hvordan? En mand, der har haft hus på Helnæs Sommerland i mange år, kom en dag og spurgte, om ikke der var grund til at

tage de spørgsmål op igen, som havde været stillet for et par år siden. På spørgsmålet om, hvorfor han nu synes det, svarede han, at han syntes, der manglede en sammenhæng mellem de to grupper beboere. Han er selv optaget af mange ting, deltager i flere fælles forhold og følger meget med i lokale sager. Han er levende engageret i det, der interesserer ham.

Howdan kontakt?

HelnæsPosten giver et udmærket overblik over de muligheder, der gives for at se, hvad der sker og man kan gå listen igennem med foreningsformænd og kontakttelefonnumre, og forhøre sig. Udover at læse artiklerne, som abonnent, eller i et af de 25 gratis eksemplarer i avis-kassen eller på [posten.dk med link på grund-ejerforeningens hjemmeside. Hvad der nok ville være mere naturligt er, at spille bolden over til det stedlige foreningsliv og spørge om ikke det kunne tænke sig at få sommerlandets beboere i tale? Det må så være op til hver enkelt forening at tage den udfordring op og finde metoder for gennemførelse. Beboerforeningen kunne evt. også drøfte den - udfordringen.](http://www.helnæs-</p>
</div>
<div data-bbox=)

Gensidig udfordring

Hvorfor ikke se det hele som en gensidig udfordring? Sommerlandet blev tænkt anlagt som et middel til at understøtte et vigende lokalsamfunds dagligvareforsyning, groft sagt. Det var, set i bagklogskabens skærende klare lys, nok en kortsigtet og naiv betragtning. Nu kunne man

så gentage spørgsmålet: Vil Sommerlandet atter kunne være med til at understøtte en kultur under forandring? Er tiden kommet til at opfinde nye fællesskabsformer eller begreber for kulturer, baseret på de boformer, folk har valgt, som enten *heltidsboende* eller *deltidsboende*? Det kunne være spændende, om nogle, helt uforpligtet, kunne udtænke gode idéer, visioner, måske endda konkrete løsninger på udviklinger, der vedrører halvøens fremtid? Er der folk, der kender problemstillinger vedr. landdistrikter, udkanter, som kunne have et konstruktivt forhold til at forene, hvad der måtte være af engagement, kreativ tænkning og innovative tilbøjeligheder i en samtale herom? Med andre ord: Vil det være muligt at opfinde et nyt fællesskab på Helnæs, der kan rumme de nævnte forskelligheder.

Se også artiklen: Deltidsboere på Helnæs.

SUPER SPAR

Åbningstider:

Alle dage kl. 8.00 - 19.00

BAGER:

Alle dage kl. 7.00 - 19.00

POSTBUTIK:

Mandag til fredag
kl. 8.00 - 17.00

HÅNDKØBSUDSALG

Fra Assens Apotek

Varetur til Helnæs
HVER FREDAG

DANSKE SPIL

EBBERUPVEJ 75

TLF. 64 74 11 82

Helnæs Sommerland og Helnæs

Fmd. for Grundejerf. Lillian Fannike slapper af foto: privat

Lukker vi os om os selv, eller har vi brug for et fællesskab?

FÆLLES UDFORDRINGER

af Lillian Fannike

Jeg er – som formand for Grundejerforeningen på Helnæs Sommerland – blevet spurgt om, hvor interesserede vi sommerhusbeboere er i at engagere os på Helnæs uden for sommerhusområdet, og hvilke muligheder vi kan se for fælles interesser. Jeg har gjort mig følgende tanker...

Hvad synes vi på Helnæs Sommerland?

Der er rigtig mange synspunkter. Beboerne på Helnæs Sommerland er meget forskellige og bruger deres weekends i sommerhuset på lige så forskellig vis. Nogle ønsker bare at slappe af, være sig selv og

har ikke behov for at deltage i noget fælles. Det har de måske rigeligt af i deres arbejds hverdag. Andre efterspørger fælles aktiviteter i sommerhusområdet – vist især af hensyn til store børn og unge, som det kan være svært at få med i sommerhus i ferien, når ”der ikke sker noget”. Andre igen ønsker at være en aktiv del af Helnæs og savner mødesteder, hvor folk kommer dagligt fx en købmand. Nogle kommer kun en sjælden gang. Andre hver weekend. Få bor der hele året. For langt de fleste, er det ”hus nummer to”.

Som formand for Grundejerforeningen på Helnæs Sommerland kan jeg selvfølgelig ikke forpligte foreningen til at indgå i forskellige aktiviteter på Helnæs. Det længste vi kan gå er at støtte enkelte aktiviteter, som vi finder positive for almenvellet fx køb

af en hjertestarter, og det gør vi gerne.

Hvorfor overhovedet kontakt?

Principielt går jeg ind for kontakt mellem mennesker og samarbejder – meget gerne på tværs af forskellige grupperinger. Dels fordi det er inspirerende og givende at høre meninger og synspunkter fra et andet perspektiv, dels fordi vi dybest set har brug for hinanden – på det menneskelige plan og for at overleve. Kontakt er nødvendig – og bestemt også med dem, vi er uenige med. Det har aldrig været befordrende med isolation og en ”os” – ”dem” tilgang. Jeg har selv en stor kontaktflade og har svært ved ikke at engagere mig i mine omgivelser, men jeg mærker også somme tider følelsen af social mæthed. Vi er hele tiden ”på”, og så nyder jeg i den grad at være på Helnæs, hvor jeg kan trække stikket ud – også det trådløse – og bare være.

Fælles aktiviteter

På Helnæs Sommerland har vi fælles aktiviteter i forbindelse med, at badebroerne skal lægges ud og tages op, og vi holder Sankt Hans fest. Der er beskeden tilslutning til disse arrangementer, men der er dog stadig flere der deltager, og stemningen er god. Der er to bådelaug, som også har fælles aktiviteter. På det seneste har vi i bestyrelsen lavet en fodboldbane og en grill-/bålplads på fællesarealet, hvor vi kan mødes og hygge. Det har været en stor succes i sommer og kunne selvfølgelig udvides til alle på Helnæs.

Jeg kan godt se nogle områder, vi kunne være fælles om på Helnæs uanset status:

Det kunne være politiske emner inden for energi, miljø, naturen, bredbånd, trafikken på Helnæs o.l.

Det kunne også være sociale arrangementer som fodbold-

Helnæsbugten foto: hba

turnering, kano/kajak, madlavning, Skt. Hans fest, musik, kultur, en pub ;-)

Enkeltpersoners initiativ

Men det er jo bare idéer. De bliver først til noget, når nogen tager fat. Som jeg ser det, skal vi nok lade det være op til enkeltpersoner at deltage på kryds og tværs. For at det kan lade sig gøre, skal vi være bedre til at informere hinanden om, hvad der foregår – og invitere! Helnæs Sommerland har en infotavle ved indgangen til området og en hjemmeside www.helnaessommerland.dk, hvor vi informerer, og hvor der er links til andre aktiviteter på Helnæs. Det kunne måske udbygges.

En debat er ønskelig

Og så er jeg kommet til at tænke på, at vi måske slet ikke skal stille det op som ”de fastboende” og ”sommerhusbeboerne”. Måske er det ligefrem med til at polarisere yderligere. Man kunne også kalde det ”dem der ønsker fællesskab” og ”dem der ønsker at være sig selv” – vel vidende at behovet selvfølgelig skifter over tid. Så ville vi finde repræsentanter for både den ene og anden gruppe i begge lejre, og hvilke muligheder ville det give? Vi kunne måske også finde på helt andre betegnelser, som ville give andre muligheder. Nogle gange tænker jeg, at betegnelser er med til at fastholde og spænde ben for den udvikling som ellers er intentionen...

Hvad med at få en debat i HP? En debat om hvad vi ønsker af fællesskab...

Sommerlandet

foto: hba

Nye toner i Helnæs Kultur- og Musikforening

Koncertsæsonen er slut. Efteråret er allerede en måned gammel. HP har bedt formanden for Kultur- og Musikforeningen, Marianne Therp, om at fortælle lidt om, hvordan den er gået og hvilke planer, der er for den ny sæson.

MUSIK- OG KULTUR

af Poul Dreisler

Marianne Therp er en travl dame, fortsat i fuld vigør som lærer i Aarup, meget ivrig deltager i flyverhjemmeværnet, kasserer i menighedsrådet, og formand for en bestyrelse på ni kvinder i Kultur- og Musikforeningen.

Hvordan er det så gået i år? Jeg er en optimistisk natur og ville derfor også gerne kunne sige, at alting bare er gået fantastisk, men du vil vel gerne have, det også er rigtigt, hvad jeg siger?

Ja, lad os prøve det.

Nu har alle koncerter været omtalt i Helnæsposten – mest fra den musikalske side, men set fra min og bestyrelsens vinkel, vil jeg alligevel gerne knytte et par kommentarer til nogle af koncerterne.

Sæson 2011 indledtes med en satsning for børn med familier. Vi satsede stort i vores første koncert, som traditionen tro er en kirkekoncert, ved at engagere den

Marianne Therp, formand for Helnæs Kultur- og Musikforening. Foto: Tina

landskendte Sigurd til, sammen med Snapper at fortælle bibelhistorier. Det blev et brag af en koncert og takket være et talstærkt publikum blev det underskud, vi fik, en del mindre end forventet. Vi var meget tilfredse med fremmødet af familier, som var begejstrede for initiativet. Dejligt at mærke.

Var det ikke noget nyt, at lave en koncert for børn?

Jo, og det bliver bestemt ikke den sidste, idet vi til næste år, vil byde på noget for børn to gange, men forældre og bedsteforældre vil sikkert meget gerne lytte med.

Hvilken genre musik handler det om?

Det vil jeg ikke løfte slø-

ret for nu, men kun antyde at det er to helt forskellige genrer.

Hvordan er det gået med fremmødet ved de øvrige koncerter?

De første to koncerter i præstegården var ikke særlig godt besøgt. Vi havde nærmest et krisemøde i bestyrelsen. Hvad skulle vi gøre? Kvaliteten af arrangementerne var helt i top, så det var ikke problemet, men noget skulle der ske. På mødet kom der mange kreative forslag frem og jeg glædede mig over den store og idérige bestyrelse, vi har lige nu.

Hvilke nye tiltag blev det så til?

Vi havde planlagt Nyhedsbreve før hver koncert fra begyndelsen af sæsonen, men vi havde alt for få mailadresser, så det skulle der gøres noget ved. Det er så lykkedes gennem sæsonen at få antallet af personer, der får en mail inden hvert arrangement, fordoblet.

"Få 2 fribilletter for hvert nyt medlem, du skaffer" var en anden idé, som har givet en del nye medlemmer, men til den tredje koncert, hvor vi virkelig skulle have forøget publikumstallet, fik bestyrelsen en ny idé: Tag venner med til medlemspris, og det gav over dobbelt så mange gæster som ved de

første to koncerter. Og siden har vi haft fulde huse – til normalpris vel at mærke. Vi er således helt tilfredse med den netop afsluttede sæson.

Hvordan ser den kommende sæson ud?

I 2012 bliver noget som i 2011, men også nogle nye idéer ser dagens lys. I kraft af vores formålsparagraf skal vi udbyde en del koncerter med forskellige genrer musik, vi skal byde på musikstuderende og vores krav til os selv er, at vi skal byde på kvalitet. Det skal være turen værd at køre til koncert hos os. At det er lykkedes i år, er noget vi ved fra den respons, vi får fra deltagerne. Efter den formidable koncert med skøn jazzmusik leveret af trio'en Gunde On Garner sagde en publikummer til Henrik Gunde: "Det er den bedste aften i mit liv"! Alt dette bestræber vi os på at gentage i 2012. Vi laver endda et par koncerter mere end i år. Det nye, vi har på tegnebrættet er, at tage foreningens navn helt alvorligt.

Hvad mener du med det?

Navnet er Helnæs Kultur- og Musikforening. Selvfølgelig er musik også kultur, men kultur er også så meget andet. Bestyrelsen har haft mange ting i tankerne for at få noget kultur ind i pro-

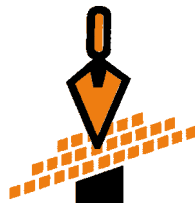

DALVÆNGET 10
5610 ASSENS
TLF. 64 71 55 58
BILTLF. 40 11 81 26
E-MAIL:
ERLING@EP-ASSENS.DK

Sønderby Smede- og VVS

v/Karsten Andersen

Tlf. 64 74 10 05
eller 21 67 96 25

MURERFIRMA Gunnar Pedersen
HANS PEDERSEN
SNAVEN 11 • 5631 EBBERUP
TLF. 64 74 11 99 • MOBIL 20 74 16 99
WWW.HP-MURERFIRMA.DK

Alt indenfor:

Jord · Beton · Kloak (aut. kloakmester)
Murerarbejde udføres · Belægningsarbejder

Udlejes:

Minigraver · Minilæsser
Rendegraver · Toiletvogn med bad

grammet. En af dem er at forsøge at få nogle arrangementer etableret i kraft af et samarbejde med flere andre foreninger og institutioner. Blandt andet har vi et par foredrag på programmet, vi laver også nogle heldagsarrangementer – blandt andet en eftermiddag, hvor Danmarks havekultur bliver rammen om en koncert og hvor der vil være både litterære og kunstneriske indslag. Noget andet, vi venter os en del af, er et arrangement for alle – altså også for folk, der ikke er medlemmer – hvor vi viser, hvad vores forenings arrangementer kunne indeholde. En slags åbent hus, hvor der vil være indslag for børn og voksne af både kulturel, musikalsk og kulinarisk art. Det glæder vi os også til.

Har du noget konkret, du vil afsløre nu?

Nej, vi har en masse på bordet, men det vil være for

tidligt at sige noget præcist om navne eller andet, men det er mit indtryk, at den bestyrelse på ni, som vi har nu er meget entusiastiske og idérige, så udover hvad jeg allerede har nævnt, tænker vi også på naturvandringer, flere koncerter end sædvanligt og så har vi fortsat meget lyst til at invitere andre foreninger eller institutioner til samarbejde om arrangementer. Og ikke mindst kan jeg sige, at vi har sikret os, at spillestedet for vore koncerter også de næste år er i Den gl. Præstegaard.

Hvornår hører vi om alle de nye tiltag?

Det er svært at sige. Det bedste vil være, at interesserede kan gå ind på vores hjemmeside www.helnæskultur.dk, skrive sin mailadresse, så får man automatisk tilsendt nyhedsbrevet.

Ungt publikum til kirkekoncert, arkiv

Foto: Karen Valeur

Helnæsboere på deltid

Lotte og Michael Rønsholt

Foto: sbs

1. januar 1998 skiftede træhuset på Stævnevej 22a ejere. Det blev overtaget af Michael og Lotte Rønsholt fra Odense. De blev Helnæsboere på deltid.

DELTIDSBOERE

af Susanne B. Sørensen

Parret, der har en travl og stresset arbejdstilværelse, kom til Helnæs første gang på en tur med Lottes forældre. På det tidspunkt havde de længe overvejet at anskaffe sig en fritidsbolig – et helle fra arbejdet – men de havde nogle bestemte kriterier til området. Det skulle være småt og intimt – ikke noget med klynger af feriehus, hvor man bare overflytter parcelistilværelsen til landet og det bliver ligesom i Odense. Som Michael udtrykker det: man hilser på en bil fra vejen, men kender dårligt det men-

neske, der kører bilen. Det skulle være et sted, hvor der var atmosfære, mulighed for gode naborelationer, gerne lidt kultur og fremfor alt, adgang til hav. Så efter at have kigget adskillige steder på Fyn, faldt de en dag over en annonce med et træhus, der var til salg på Helnæs. Der var det jo, huset!

Stor integrationslyst

Huset var stort nok til at hele familien med børn og børnebørn kunne samles – der er to voksne børn med respektive ægtefæller og efterhånden 4 børnebørn – rimelig afstand til vand, så en af yndlingsbeskæftigelserne med at sejle kunne dyrkes, lokal kultur – herunder blev tarteletfesten fremhævet meget – men også andre arrangementer som

Læs mere på side 10 ►

Vinduespolering

til erhverv og private

Vi sætter kvalitet, stabilitet og loyalitet i højsædet.

FLEMMING RENÉ
VINDUESPOLERING
Tlf. 64 74 22 40 / 40 82 92 40
www.fl-rene.dk

ÅRETS Detailkæde
mad med mere

mesterslagteren

Leif Laustsen

Østergade · Assens · Tlf. 64 71 10 58

Fortsat fra side 9

høstgilde i forsamlingshuset, som også får stor ros, arrangementer på præstegården o.s.v.

Alt i alt meget af det, familien ønskede sig at være en del af. Og det er de så blevet - Lotte og Michael er meget åbne mennesker, der involverer sig i lokallivet, og er ret synlige. Set med lokale øjne, er det dejligt med mennesker, der ikke bare ER her, men som også involverer sig i det lokale liv. De har da også meget hurtigt opbygget rigtig gode relationer til naboerne rundt omkring sig.

Forskel fra Odense

Til hverdag bor Lotte og Michael relativt tæt på Odense Centralsygehus - og gennem de senere år har de kunnet mærke en øget trafik i området, som vil være stadig stigende nu, hvor der er planer om at udbygge OUH. Det er bl.a. en af grundene til, at huset på Helnæs bruges i stigende grad. Her er bare så fredeligt. Stille og mørkt, sjælefred og fri adgang til stjernerne, uden forstyrrende lys fra gadelygter. De nyder den tætte kontakt med børn og specielt børnebørn, der af og til overnatter herude. Når de er i Odense, kører børnene jo bare hjem til sig selv efter et aftenbesøg. Her betyder det overnatning, morgenputning med et barnebarn, der kommer tøffende og vil hygge sig i en morgenvarm

seng, tætte relationer generationerne imellem.

Ingen købestress

Her er heller ingen hverdagsforretninger, og ja, det kan altså også betragtes fra en positiv vinkel. Har man glemt nogle indkøb, så må man undvære - intet bygemarked rundt om hjørnet, hvor man lige kan købe de søm, man står og mangler, for at få repareret dette og hint. Alle disse ting, som gør, at man kan køre sin tilværelse ned i gear, hvis man vil, og sige til sig selv, at det nås nok næste gang. Ikke at hjemmet på Stævnevej, bærer præg af at være forsømt, på ingen måde, tværtimod, men beboerne synes, at tilværelsen her er mere rolig, og det er så deres behov nu og her.

Det er også her fra Helnæs, at de kan starte deres lille motorbåd og sejle over til nogle af de nærliggende småøer. Eller sejle lidt længere væk og tage en overnatning i båden under teltdugen. Det er livet. Eller krabbefiskeri med et barnebarn nede ved Lillestranden. Mulighederne er mange, når man som familien her forstår at nyde naturen lige udenfor døren. Vi har Danmarks sødeste skov med et blomsterflor i foråret, siger de. Husker vi nu lige at værdsætte det? Eller går vores tid med at ærgre os over, at nu gør naboen dit eller dat, som måske ikke lige passer os? Ikke hos Lotte og Michael.

Helnæs fra år 1100 til 1600

Temaet om Helnæs, landsbyen, dens oprindelse og udvikling handler i denne artikel om en tidsperiode, vi ikke ved så meget om. Artiklen søger bl.a. disse to spørgsmål besvaret: Hvordan etableres landsbyen? Og hvem ejer Helnæs?

LANDSBYEN VI

af Poul Dreisler

Hvordan registreres en overgang fra én tid til en anden? Når vi taler om, at landsbyen Helnæs er anlagt i overgangen mellem vikingetiden og middelalderen, dvs. i 1100-tallet, hvad vil det så sige? Vi har tidligere redegjort for, at landbrug med primitive pløjeredskeer og husdyrbrug eksisterede på Helnæs i den såkaldte Tragtbægerkultur omkring 3.500 f.Kr. og helt frem til efter vikingetiden.

Bønderne dyrkede jorden med en ard, dvs. en pind i jorden, trukket af en okse, der nok kunne ødelægge rødder af uønskede planter, men den vendte ikke jorden. Ikke desto mindre havde man på den tid fremavlet de fire almindeligt kendte kornsorter, rug, hvede, byg og havre samt holdt køer, heste, svin og får på stald. Fra begyndelsen af den tid, vi ser på, skete et teknologisk spring fremad med indførelsen af hjulploven, trukket af heste, og gennemførelsen af vangebruget, som skabte grundlaget for en anden måde at producere fødevarer på. Begge disse nykabelser er forudsætningen for, at der kunne etableres en landsby, dvs. et fast sted at bo. Samtidig var et tæt, nødvendigt fællesskab om arbejdet en forudsætning for,

Ard. Oldtidens plov indtil 1100

**ZONETERAPI
OG MASSAGE**
Bodil Stevnsbo
Brydegårdsvej 11
64 77 16 12

Go' fest - Go' musik
Søren Navntoft
Tlf. 6477 1612

VIN SPECIALISTEN
VINE FRA H.J.HANSEN
- VIN MED SJÆL -

Willemoesgade 2 · 5610 Assens · Tlf. 6471 1163 · www.vinspecialisten.dk

Gl. Brydegaard

byder velkommen
"Mad fra bunden
- til glæde for munden"

Åbent alle dage kl. 12-21

Bordbestilling på
tlf. 6477 1475

info@gammelbrydegaard.dk
www.gammelbrydegaard.dk

at effektiv dyrkning kunne lade sig gøre. En landsby var derfor et sted at bo for et arbejdsfællesskab. Dette spring fremad holdt i 800 år til udskiftningens tid (ca. år 1800), hvor svingploven blev udviklet og organiseringen af landbruget ved udskiftning totalt ændrede arbejds- og levevilkårene i markarbejde og landsbyfællesskabet.

Etablering – hvordan?

Nu voldte det sikkert ikke det store problem på Helnæs, idet man må antage, at der kun var én "stamme", den samme, som hele tiden har været der, men som gradvist blev større ved tilflytning. Historielitteraturen fortæller os, at der i dette århundrede, (1100) skete en voldsom udvikling overalt. Befolkningstallet gik op, vikingernes internationale eventyr var forbi og alle ressourcer blev vendt indad til etablering af landsbyer (adelbyer og torper), med eller uden kirker. Kristendommen og udviklingen af stormands- og kongedømmet skabte store værdier i landet. Med klostre og kirker fæg meget nyt over hegnet, bl.a. blev klostrene, med deres viden og evne til at kommunikere med folk fra andre lande, den tids landbrugsskoler, hvor mange nyheder og gode råd udgik fra. Øer og kyster blev gradvist befolket, og ofte blev befolkningstætheden på øerne større end på fastlandet. Sandsynligvis skyldes det kombinationen af

Hjulplov afløstes af svingploven i ca. 1830
Foto: Odense Museums samlinger.

landbrug og fiskeri.

Fællesskabet kræver holdarbejde

Det, der er vanskeligt at få svar på, er hvordan alt dette skete i praksis, idet billedet af en nyetableret landsby altid i litteraturen præsenteres som noget der sker – over night – pludselig ligger der en landsby. På den anden side kan man ikke forestille sig at bønderne er kommet dratende en efter en over længere tid, idet hele anlægget stillede store krav til et fælles forløb, der kræver at alle (eller næsten alle) er med fra starten. Vi må antage, at gårdene blev anlagt, således som vi har beskrevet vejforløbet tidligere, i et "uregelmæssigt slynget vejforløb" (Byvejen fra Møllen over Stævnevej til Bøgeskovsvej, sluttende ved Nedergård), der var begrænset af bugten (Maden) mod vest og det sejlbare vandløb mod syd, hvis mulige trafikale overgang skabte grænsen

mod øst (ved Kroen). Denne struktur og placering har vist sig at være endog meget fremtidsorienteret, idet den var, hvad der kaldes agerorienteret, dvs. hver gård havde en god adgang til agerjorden. Det betød faktisk, at der ca. 7-800 år efter ikke var det store behov for en radikal udskiftning som andre steder. Hver gård er blevet lagt på en udpeget tofte, som så har været byggestedet.

Fælles resurser

Det ejerskab til jorden, som er fordelt på de 16 enheder, vi antager, der er med fra starten, var i princippet enkeltmandsejet, men forvaltet i fællesskab. Dvs. hver gård havde et jordstykke omkring bygningerne, toften, til eget brug for grønt og frugt og helt private formål, og de havde hver en andel af bymarken, der var den del af jorden, der skulle dyrkes intensivt. Den lå umiddelbart udenfor og rundt om byen og kunne have

en udstrækning på op til 1½ km fra landsbyen. Afstanden var bestemt af transportforhold af f.eks. gødningskørsel ud og afgrøde hjem. Udenfor bymarken, på dårlige jorder, lå overdrevet, der var jordarealer af mindre god bonitet. Her græssede kvæg og får under opsyn af byhyrden. Udover denne opdeling af jorden fordelte bønderne imellem sig engene, til afgræsning for fedekvæg og høslet, moserne og rørskovene. Løvskovene var især velegnede til at lukke svinene ud i, idet de der kunne æde sig fede i olden (bog og agern). De blev også fordelt.

Helnæs, en stor adelby

Der forelå et meget kompliceret regnestykke bag alle disse fordelinger, men alt blev etableret med stor nøjagtighed, f.eks. var der en nøje sammenhæng mellem toftens areal og det areal bonden i øvrigt ejede af de andre dele, og når man først havde rebet sin ejendom ind, dvs. målt ud og markeret, var det op til den enkeltes flid og dygtighed, at få det bedste ud af det. Landsbyen Helnæs var en stor landsby, hvis vi holder fast i tallet 16 gårde, der var det antal, der registreredes i 1583, hvor man første gang hører herom gennem Erik Hardenbergs (Hagenskov) jordebog. Ofte ville en sådan landsby have afskallet en til flere torper, dvs. smålands-

Læs mere på side 12 ►

HØJSKOLEN PÅ HELNÆS

12 UGER fra oktober   15 UGER fra januar

HØJSKOLEN FOR VOKSNE

KUNST · MOTION · FILOSOFI

Midt i Syd fyns enestående natur kan du sammen med andre voksne styrke din viden og få ny inspiration! Ring efter skoleplan!

64 77 19 93
www.helnaes.dk

v/ Torben Jensen   Telefon 64 74 17 90
Eberupvej 13   Telefax 64 74 17 87
5631 Eberup   auto-huset@email.dk

Østergade 64
Assens
Tlf. 64 77 18 18

Fortsat fra side 11

byer, der typisk anlagdes ca. 3 km væk og på den måde kunne have bymarksgrense med adelbyen, og evt. fælles overdrev. Men en sådan knopskydning var ikke realistisk på Helnæs. Selvom kun halvdelen af det Helnæs, vi kender i dag var opdyrket (og Maden var havbugt), er der oplysninger, der tyder på, at bønderne havde opdelt landsbyen i flere bymarker. Vi vil i næste artikel vende tilbage til selve landbrugets organisering og metoder.

Hvem ejer Helnæs i perioden 1100-1600?

Et andet spørgsmål der kan rejses er, hvem ejer egentlig Helnæs? Selvom vi sagtens kan forestille os, at ejendomsretten kan betyde noget forskelligt, set i historiens lys, så viser de tidlige landskabslove os, (f.eks. Jyske Lov: Med lov skal land bygges), at regulering af hverdagslivet med lovgivning og konsekvenser for overtrædelse af reglerne, havde stor betydning. (Tyveri kunne medføre hængning, mens drab ofte kunne klares med en bøde). Alene det, at Valdemar Sejrs i sin jordebog i 1231 redegør for, at han ejer en sjettedel af Helnæs (Helnæsborg med ca. 220 ha) rejser automatisk spørgsmålet: Hvem ejer så de øvrige femsjettedele? Da vi har antaget, at Hagenskov kan være bygget i Valdemar den Stores tid (død 1187) og at godset / borgen senere er overtaget af Valdemar Sejrs som krongods, så har han altså foruden, hvad der hørte til Hagenskov, også ejet et stykke af Helnæs. (Om lov og ret i 1330'erne i Assens har en anerkendt, lokal forfatter, Martin Jensen, Hårby, skrevet en serie bøger om fogeden / politimesteren i Assens, Eske Litle).

Panthaver Erik Hardenberg

Vi har tidligere antaget, at Valdemar Sejrs (måske) havde anlagt Helnæsborg, der ikke

var en del af fællesskabet og hvis jord lå udenfor bymarken. (Helnæsborg omtales ikke mere og forsvinder ud af billedet). Desuden ved vi, at Hagenskøvs jordebog af 1583 giver et ret præcist billede af antal, størrelse og navne på gårde og fæstere på Helnæs. Erik Hardenberg har i 1583 noteret i Hagenskov Gods' jordebog, at 16 ejendomme og deres jordtilliggende på Helnæs, hører under Hagenskov. Og vi ved, at gården Langsørbo (Bogaarden) er anlagt i en skovrydning på nordspidsen af Helnæs i 1546 som en såkaldt eneste-gård, dvs. udenfor landsby og dyrkningsfællesskab, og givet i fæste til en mand, der som en slags opsynsmand eller Hagenskøvs repræsentant på halvøen, varetager ejerens interesser. Evt. påser, at der ikke bliver fældet mere træ end tilladt.

Fra selvejer til fæster

På dette grundlag må vi antage, at bønderne har opgivet deres selvejerstatus og er blevet fæstebønder. En udvikling, der gradvis sker over hele landet. Det antages, at kun 5 % af alle bønder var selvejere omkring enevældens indførelse 1660. Årsagerne hertil kan være mange, generelt har man fundet, at det at være selvejerbonde og skulle administrere sine mange skattebetalinger, tiende, ledingsskat o.m.a. var problematisk. Konjunktursvingninger og voldsomme klimaskift medførte store variationer med overskud et år og misvækst et andet. I 1300-tallet opstod en sådan situation, der desuden fulgtes af "den sorte død", pesten, som slog tusinder ihjel, og lagde hele landsbyer øde. Ændringer af magtforholdene mellem kirke og konge efter reformationen, hvor klostrene og ikke mindst bispesæderne afleverede så meget jord til kronen, at krongodset blev doblet op, gav også ændrede vilkår. Herremændene

Den kullede greve Gert dræbes i Randers 1340

pressede bønderne efter Grevens fejde (1535), så alt i alt var der ingen fordele for bønderne i selv at eje jord og bygninger, hvorfor de solgte den, eller direkte overgav den til herremanden, som derefter virkede som et slags "kommunekontor" for bønderne – også overfor konge og kirke. Der skulle herefter kun betales (fæste)afgift et sted. At sådanne "fordele" også havde ganske alvorlige ulemper på både kort og langt sigt behandles senere. Hvorvidt alle eller blot nogle af nævnte forhold har været gældende for Helnæs-bønderne, vides ikke. Blot dette, at de har underlagt sig Hagenskøvs ejerskab – og dermed også beskyttelse.

Helnæs ejet af Hagenskov

Den nemmeste forklaring på ejerforholdet kunne være, at det er Valdemar Sejrs og ikke Valdemar den Store, der har anlagt borgen og at han har lagt sin klamme hånd på Helnæs, fordi der ikke har været andre på øen end ham og hans jagtselskaber fra tid til anden. Alt hvad der ikke var ejet af andre, var nemlig kongens ejendom. Men vi fastholder den anden tese, at bønderne har overgivet eller solgt de fem sjettedele og hvad de måtte have opdyrket yderligere til krongodset Hagenskov. Hvornår det i givet fald er sket vides ikke, men i en

oversigt over de 28 ejerskift af Hagenskov siden 1251 til i dag fremgår det, at en holstensk adelsmand, Ditlev von der Wensin overtog godset for 3000 lødig Mark i 1336. Derefter siges det i kilden, "at denne mand ejede tillige Hylgenæs (Helnæs) og Booty (Bågø)." "Denne mand" antages at være sælgeren, Greve Gerhard af Rendsborg, alias Grev Gert alias "Den kullede Greve", der blev dræbt i Randers af Niels Ebbesen i 1340. Grev Gert havde overtaget Hagenskov i 1300 som et pant fra kronen (kong Erik Menved), som havde ejet stedet siden 1278.

Urolig periode

Det er sandsynligt, at Helnæs-bønderne ret tidligt har overgivet deres ejendomsret eller solgt deres ejendom til Hagenskov, idet tiden var utrolig usikker, opfyldt af krige hvor kampe med sejre og nederlag til danske konger og holstenske og tyske fyrster og danske konger indbyrdes var dagens orden. Alt dette kostede penge og der måtte lånes eller afstås ejendom ved nederlag og her havde Hagenskov værdi for skiftende danske konger som pant for lånene eller erstatning for tabte slag. I tiden frem til 1396 havde fem tyske ejere haft borgen og jordegodset som pant og eje og først da kong Valdemar Atterdag og senere

hans datter Margrethe den 1. tager affære, bliver der ro og Margrethe formår at indløse Hagenskov i 1396, hvorefter kronen har godset og borgen i 270 år til 1667. For fuldstændighedens skyld skal nævnes, at Hagenskov lå på en meget betydningsfuld plads, idet Assens og dermed også Hagenskov var en del af hovedvejen til de meget vigtige politiske centre i Slesvig og Holsten samt de øvrige tyske fyrstedømmer. Spørgsmålet er, om Hagenskov som storpolitisk krumtap spillede nogen særlig rolle for bøndernes dagligdag. Dog spillede det formodentlig ind, så snart de bevægede sig udenfor øen til Assens eller andre markeder.

Efter 1396

Efter kronen atter sad på driften, blev Hagenskov et kronlen, som bestyredes af skiftende danske adelsmænd som lensmænd. De havde, ved siden af deres position som lensgrever, egne store privatejede godser. Dog, Erik Hardenberg, som lægger navn til jordebogen af 1583, fik 1572 godset som pant for et lån til kronen. Han var den første privatperson, der udfærdigede en jordebog. Den skulle nu befinde sig på Odense Katedralskoles bibliotek. Det bør dog også nævnes, at Hagenskov var genstand for voldsomme kampe under Grevens Fejde, hvor grev Rantzau sloges med en bondehær, som det lykkedes for at indtage slottet flere gange, inden den blev nedkæmpet. Det skete blot få dage før et af de endelige slag ved Øksnebjerg afgjorde fejden. Her blev Helnæsbønderne ganske afgjort inddraget og muligvis har disse kampe og de politiske ændringer derefter også medvirket til den nævnte overgang fra selveje til fæstestatus. Faktisk spillede Helnæs en stor rolle for den udvikling, idet Johan Rantzau førte en hær på ca. 2000 mand og 300 ryttere over det bevogtede Lillebælt

mellem den 16 og 18 marts fra Als til Helnæs, men først den 11. juni 1935 gennemførtes det afgørende slag ved Øksnebjerg, hvor Rantzau og dermed Chr. III sejrede (og reformationen gennemførtes). Ulykkeligvis var belønningen til de sejrende tropper fri plyndring og hvad deraf følger.

Efter enevælden 1660 ændres lensvæsenet og Hagenskov Len med tilliggender, der var lig med Baag Herred, bliver til Assens Amt og en trofast kongelig adelig embedsmand bliver amtmand og får oven i købet foræret Hagenskov med alt tilhørende af enevoldskongen Frederik den 3., hvorefter han anmoder givningen, kongen, om han dog ikke i taknemmelighed må kalde godset Frederiksgave, hvilket nådigt bliver tilstået. Og sådan har det heddet til 1962, hvor det igen blev til Hagenskov. Den eneste ejer af Frederiksgave og Helnæs, som vi positivt ved, har gjort meget for udviklingen af ønen og på Helnæs, er Niels Ryberg, som vil blive nævnt senere.

Litteratur:

Fyns Amtskommune, 1983.
Landsbyregistrering i Fyns Amt: foreløbig orientering. (Historisk atlas.dk/Helnæs)
Anders Myrtue: Kulturhistorie i På strejftog i fynsk natur, udgivet af Fyns Amt, 1994.
<http://museum.odense.dk/media/172461/kulturhistorie.pdf>
Carlo Jacobsen: Korte træk af Helnæs Sogns Historie, 2000
Lars Boe Thomsen: Boernes Historie og Slægtstavler, 1960
J.C.A. Carlsen-Skiødt: Nogle historiske optegnelser om Sønderby Sogn, i Årbog for historisk samfund for Odense og Assens amter. 1931.
Danmarkshistorie, Bind 4. Politiken 1963
Erland Porsmose: Danske Landsbyer, Gyldendal 2008
Arthur Petersen, Stavnsbaandet, ASA's forlag, 1938
Jørgen Hansen, Hagenskovs historie, Hagenskov 2004
Hagenskov (<http://da.wikipedia.org/org/wiki/Hagenskov>)
Diverse Googlesøgninger.

KUNSTEN AT KLIPPE GRÆS

JONSERED LT 2213

Kompakt og behagelig havetraktor, der er let at manøvrere, selv under trænge forhold. Klippebredde 77 cm

10.995,-

Fås mod merpris med trinløs automatisk transmission

JONSERED LM 2147 CMDAE

Robust plæneklipper med elstart, autowalk, hjul med kuglelejer og tre forskellige klippesystemer - opsamling, bio-clip og bagudkast. Klippebredde 46 cm

4.195,-

Mulighed for finansiering via Jonseredkøret - hør mere hos din lokale Jonsered-forhandler

Jonsered
WHY STAY ORDINARY

© 2011 Jonsered. All rights reserved.

www.jonsered.dk

Flemløse Maskinforretning ApS
Springenbjergvej 15 · 5620 Glamsbjerg · Tlf. 64 72 11 74

Ebberup og Omegns Begravelsesforretning

v/Hasse Dixen
Nørregade 16 · 5620 Glamsbjerg

Østergades Begravelsesforretning

v/Hasse Dixen
Østergade 75 · 5610 Assens
Tlf. 64 71 13 59 · 64 47 10 47
h.dixen@mail.tele.dk

Vi hjælper Dem til rette med alt

Hos os kan De gratis få tilsendt pjecen »Min Sidste Vilje«
Se: www.bedemand.dk

Vi svarer altid på tlf. 64 74 10 47
www.bedemandhassedixen.dk

Salg af gravsten fra egen udstilling
Savværksvej 2G · Glamsbjerg
En af vestfyns største udstillinger

DET SKER OKTOBER 2011

Rubrikker sendes til Poul Dreisler
dreisler@mail.dk · tlf. 24 82 25 30

Gudstjenester i**Helnæs Kirke**

9. okt. 17.00
16. okt. 9.00 (RG)
23. okt. ingen
30. okt. 11.00
6. nov. 17.00 (K)
(RG) = Rikke Graf
(K) = kaffe

Helnæs Lokalhistoriske arkiv

Der er åbent den første lørdag hver måned fra kl. 9.30 til 11.30

Forsamlingshusets årskalender

Generalforsamling 15. nov.
Juletræ 17. dec.

Oktoberfesten blev desværre afflyst. For beskeden tilslutning.

På bestyrelsens vegne,
hefohus@gmail.com
Susanne

Gourmetaften på kroen

28. oktober kl. 18.30
Gourmet & Vinaften
Tlf. 64 77 13 41

Torsdagsklub

Husk. Vi starter torsdagsklub og kan nå 2 gange i oktober måned. Den 13.10. hvor vi laver programmet færdig, spiller tips og hygger os. Den 27. oktober kommer 2 ægtepar og fortæller. Tag venligst selv kop og brød med. Alle er velkomne
Anne Hansen

Sy og Strik

Så er det tiden igen at tage dit sytøj, strikktøj eller andet håndarbejde med til en hyggeaften med kage og kaffe/thé.

Det sker i Borgerhuset (lokale 2) mandag den 10. oktober og mandag den 24. oktober begge dage kl. 19. Tilmelding ikke nødvendig. Da Birgitte har fået arbejde på Sjælland skal evt. spørgsmål stilles til Moira på tlf. 65 97 22 95 eller 30 81 16 71.

Ølsmagning for kneitene på Helnæs:

Vi starter sæsonen mandag den 17. oktober kl. 19.30 som sædvanlig i Borgerhuset Tilmelding Jørgen 6477 1829 eller Dan 6477 1501 eller darajo@mail.dk
Og lige et citat: "Vand adskiller verdens folk, øl forener dem"
Hilsen Dan

TAK FOR I ÅR!

Så er den officielle petanque sæson slut, og vi vil gerne sige tak for god opbakning gennem sommeren. Vi ses på banen igen til april næste år. Besked om generalforsamling i et senere nummer af Helnæsposten.
Bestyrelsen

Helnæs Jagtforening afholder dyrejagt

Dyrejagten på Helnæs, som primært er for øens lodsejere og medlemmer af jagtforeningen, afholdes mandag den 10. oktober. Med start kl. 9.00 fra Østergård. Lokale, der har lyst til at være klappere, er velkomne til at møde samme tid og sted.
Med venlig hilsen
Peter Hansen, fmd.

Jagtforeningen afholder vildtspil

Det traditionelle vildtspil med helt vilde præmier, afholdes i forsamlingshuset, tirsdag den 11. oktober kl. 19.00

Med venlig hilsen
Peter Hansen, fmd.

Fællesspisning

Fredag den 14. oktober kl. 18.00 er der fællesspisning i Borgerhuset. Tag selv tallerken, bestik og kop med. Tilmelding til Annelise & Christian på tlf. 64 77 15 95 eller Bente & Hans tlf. 64 77 15 21 senest søndag den 9. oktober. Vi glæder os til at se jer. Annelise, Bente, Christian og Hans.

Møllen – julemarked

Der indbydes til møde på Møllen onsdag den 12. oktober kl. 19.00

Alle interesserede vedr. Julemarked, Jul på Helnæs etc, er velkomne. Jeg håber, vi ved at starte tidligt ud med forberedelserne, kan få lavet et godt program og få tidligt gang i annoncering.
Jesper Kristensen.
Tlf. 64 77 13 60

Idrætsforeningen meddeler:

Der er stadig ledige timer til badminton i Helnæs Gymnastiksal.

Kontakt Jacob Haahr
Tlf. 20 15 97 73

Lokaldrama på Helnæs Stadion

Helnæs I spiller mod Helnæs II 6. oktober kl. 19.00
Mød frem og få et gys.

Jil Indramning
v/Jan Lind**Butik****Åbningstider:**

Torsdag - Fredag: Kl. 14-18

Lørdage: Kl. 10-13

Østergade 4

5610 Assens

Tlf. 64 71 23 33

21 64 60 44

Værksted

Åben efter aftale

Stenløsegården 10,

Dømmestrup

5762 Årslev

Tlf. 65 90 23 64

21 64 60 44

FORENINGER

Helnæs Beboerforening

Fmd. Jens Zimmer Rasmussen
Tlf. 6614 8120

Arkivet og Torsdagsklubben

Anne Hansen
Tlf. 6477 1376

Borgerhuset

Fmd. Birgitte Elovara
Tlf. 8692 6068/2327 6858

Helnæs Forsamlingshus

Fmd. Jørgen Nielsen
Tlf. 6474 1681
Udlejning: Bente Haines
Tlf. 6066 3341

Helnæs Idrætsforening

Fmd. Jacob Haahr
Tlf. 2015 9773

Helnæs Jagtforening

Fmd. Peter M. Hansen
Tlf. 6477 1870

Petanque

Fmd. Niels Ellebæk
Tlf. 6477 1307

Skolekredsen for Helnæs Højskole

Anders Lundbeck Rasmussen
Nørrelundsvej 4,
5683 Haarby
Tlf. 6477 1083

Helnæs**Kultur- og Musikforening**

Fmd. Marianne Therp
Tlf. 6477 1668 / 2720 1668

I/S Maen

Fmd. Finn Hemmingsen
Tlf. 6477 1329

Fryshuset

Fmd. Kirsten Nielsen
Tlf. 6477 1500

Helnæs Vandværk

Fmd. Thomas Rasmussen
Tlf. 6477 1347 / 2081 0455

Menighedsrådet

Fmd. Helle Blume Andresen
Tlf. 2370 2709

Sognepræst

Anders Lundbeck Rasmussen
Tlf. 6477 1083

Graver

Hanne Albrechtslund
Tlf. 20 53 52 15

Helnæs Tartelet Selskab

Fmd. Poul Dreisler
Tlf. 2482 2530

Helnæs Miljø- og Energiforening

Fmd. Anders Lyng
Tlf. 6477 1804 / 2946 4619

KØB OG SALG

Ledig boks i frysehus

Kan overtages, også gerne af beboere på sommerlandet. Henvendelse Anne Hansen Tlf. 64 77 13 76

Boks i frysehuset til leje

En 160 liters fryseboks er til leje. Kr. 250,- i leje pr. halvår. Kontakt Annelise Larsen på 64 77 15 95

Kartofler på Elmebjergvej 18

Kom selv og grav jeres nye kartofler op, ellers gør jeg det, mens I venter. Ring og få et tilbud på større partier og på vaskede kartofler. tlf. 31 33 41 49 / 64 77 12 68 Regner Madsen

Helnæs Naturlam

Lammekød sælges udskåret fra fryser
Lammespegepølser sælges hele og halve
Lammeskind - på bestilling tlf. 64 77 16 68 / 27 20 16 68 Marianne og Jørgen Therp

Feriehus på Helnæs

Dejligt hus med havudsigt, udlejes. Tlf. 64 77 14 85. Helnæs Antik.

Udlejes: Ferieapartment

Sælges: Ny børneresjeseng 300 kr., 2 stk. brugte, funktionsdygtige (antikke) brændevne 8000 kr. og 6000 kr. og Originale petroleums skibslamper pr. stk. 800 kr. Hanne Bess, Bogaarden Helnæs Byvej 3, DK-5631 Ebberup Tlf. 64 77 18 59

Mindre opbevaringsrum ønskes til leje

Mindre opbevaringsrum lager el. lign. (ca. 20-30 m²), ønskes til leje på Helnæs, til opbevaring af møbler, helst med egen indgang. Henvendelse venligst til Bente og Peter tlf. 63 73 70 73

Sælges

Køjeseng, lakeret fyr, m. gode madrasser, velegnet til sommerhus, kr. 650 – Dobbeltseng i almuefarver u. madras, kr. 500 – Flot messinglampe m. hejs til kr. 400, Reol, 186x88, kr. 200 – Antik engelsk petroleumslampe, ændret til el, kr. 800 – 2 PH 5-lamper, røde, kr. 750 pr. stk., 2 ældre sofaer (3+2), rødt læder, 900/600 kr., Carsten Jensen, Hegningen 4, Tlf. 21 63 78 33 E-mail: mail@carsjens.dk

Aflastning til lille hund

Hvem har lyst at til at passe PIV, når vi en gang imellem skal i byen og ikke kan have ham med. Henvendelse til Tove/Torben Strandbakken 55 60 85 37 73/21 82 95 13

Sælges

2 Madrasser. Længde 185 cm. Højde 25cm. Bredde 85 cm. Pris 200 kr. pr. stk. Elsebeth Holk. 64 77 13 15

Vinteropbevaring på Hagenskov Gods

Både, campingvogne ol. Gode tilkørselsforhold. Henvendelse: Mail: holberg@hagenskov.dk Eller: Britta Schall Holberg Hagenskov Gods 5631 Ebberup.

Sælges:

Plænetraktor, Partner 12-107 med trinløs gear kr. 5000,00 Lego Power Puller nr. 8457 kr. 500,00 – Lego Creator nr. 5891 kr. 150,00 – Lego Grand Emporium nr. 10211 kr. 700,00 – Skate Board, incl. knæ og albuebeskytter, hansker kr. 400,00. Strandbakken 28, Tlf. 64 74 16 81

Handy-man

Kalle Bus / Handy-man Bus, hus, og haveservice Karl-Erik Straarup Tlf. 42 75 77 62

Hjælp

Akut rengøringshjælp søges grundet sygdom. Inge-Lise Laulund Strandbakken 37 Tlf. 22 23 31 61

Party telt udlejes

Stort partytelt 5x12 m. Stort nok til 60-70 personer. Pris 500,00 for en weekend. tlf. 64 77 14 10 Henning Storm

JULEGAVE

Et minde for livet. Portræt af en af dine kære. Oliemaleri, f.eks. 40x50 pris 3.000 kr. Andre str. pris efter aftale. Der males efter foto. Foto og øvrige aftaler ved møde i atelieret. Se evt. portrætsamlingen på www.alexanderthieme.net. Ring på 64 77 14 54 eller skriv på mail: athieme@mail.dk

PERSONLIGE

Rubrikken PERSONLIGE er for alle, der ønsker at meddele en personlig begivenhed. Fødselsdag, bryllup, jubilæum, taksigelser, nekrologer etc. Vi bringer kun, hvad der er aftalt med vedkommende. Vi kommer og tager et billede. Ring 24 82 25 30.

Knud Erik Storm, Ryet 19, tidligere "Aserhøjgaard", Helnæs, fyldte 80 år den 27. juli 2011. Her ses han omgivet af hele familien ved festen. HP ønsker forsinket til lykke med fødselsdagen.

Konkurrece: Hvad står der på stenen?

FNDPR<XP N+ISJCYZ TBMMF◇XM
futharkgv knijepxs tbe mlngod

GMX · XPM · ZR↑↑M ·
WM↑↑M · Z↑M↑ · ↑↑↑ ·
M↑↑WM · XM · M↑X · ZM↑P ·

Runeskriften overført fra stenen

Høstgudstjeneste i Helnæs Kirke

En næsten fyldt Helnæs Kirke markerede at høsten 2011 nu er i hus. Allerede ved kirkedøren fornemmede man høststemning, da der var pyntet flot op med årets afgrøder. En flok børn med forældre havde samlet et væld af efterårets smukke, farvestrålende blomster og frugter og arrangeret det alt sammen meget dekorativt rundt om i kirken. Det var medvirkende til, at det følte rigtig rart og højtideligt at være med til gudstjenesten. Præludiet var en skøn a cappella sang sunget af "De lokale syngesild". Efter en rar oplevelse i kirken med en god prædiken og fin musik strømmede alle kirkegængerne til Forsamlingshuset, hvor Annelise med familie havde pyntet og dækket op og var klar med en fin og velsmagende buffet.

Høstgudstjeneste 2011

foto: hba

Formanden for menighedsrådet, Helle Blume Andresen bød velkommen og opfordrede helnæsboerne til at interessere sig for menighedsrådsvalget til næste år og eventuelt tænke på at lade sig opstille til rådet. Der skal gerne stadig være et selvstændigt menighedsråd på Helnæs og derfor er det vigtigt at nogen bakker op om arbejdet. En rigtig fin høstfest, hvor Helnæsboerne havde lejlighed til at mødes og snakke.

ah

Vi er gode til at sælge boliger – men vi har også Danmarks største boligavis

det gør ikke noget man er foran

Vil du også have annonceret din ejendom i homenytt

kontakt home Assens

- homenytt uddeles gratis hver 14. dag til 225.000 husstande på Fyn!

ASSENS

v/ Arne Blomstrøm
Statsaut. ejendomsmægler, MDE
Damgade 12, 5610 Assens
assens@home.dk
Tlf. 64 71 50 70

det gør ikke noget man er foran

Bed & Breakfast i herskabelige omgivelser

Gl. Avernæs
OPHOLD MED MERE END UDSIGT

Helnæsvej 9 · 5631 Ebberup · Tlf. 63 73 73 73 · www.gl-avernaes.dk